

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. április 30.¹

C-708/17. és C-725/17. sz. egyesített ügyek

**„EVN Bulgaria Toplofikatsia” EAD
kontra
Nikolina Stefanova Dimitrova**

(a Rayonen sad Asenovgrad [asenovgradi kerületi bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

és

**„Toplofikatsia Sofia” EAD
kontra
Mitko Simeonov Dimitrov,
a „Termokomplekt” OOD részvételével**

(a Sofiyski rayonen sad [szófiai kerületi bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Távfűtés – Távfűtési hálózat által ellátott társasházak – Fogyasztóvédelem – 2011/83/EU irányelv – 27. cikk – Nem kért értékesítés – Az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a tulajdonostársak kötelesek hozzájárulni a fűtés költségeihez, még akkor is, ha azt lakásukban nem veszik igénybe – Energiahatékonyság – 2006/32/EK irányelv – A 13. cikk (2) bekezdése – 2012/27/EU irányelv – A 10. cikk (1) bekezdése – A tényleges fogyasztáson alapuló energiaszámlázás – Azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a fűtési költségek egy részét lakásuk fűthető légterével arányosan osztják fel a tulajdonostársak között”

¹ Eredeti nyelv: francia.

I. Bevezetés

1. Két előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság, Bulgária) és a Sofiyski rayonen sad (szófia kerületi bíróság, Bulgária) több kérdést terjesztett a Bíróság elé, amelyek lényegében a hőenergia-szolgáltatás bolgár szabályozásának a fogyasztóvédelemről szóló 2011/83/EU irányelvvel,² az energia-végfelhasználás hatékonyságáról szóló 2006/32/EK irányelvvel,³ valamint az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelvvel⁴ való összeegyeztethetőségére vonatkoznak.

2. E kérelmeket az egyrészt az EVN Bulgaria Toplofikatsia EAD társaság (a továbbiakban: EVN) és Nikolina Stefanova Dimitrova között, másrészt a Toplofikatsia Sofia EAD és Mitko Simeonov Dimitrov között az e magánszemélyek által fűtési számláik kiegyenlítésének megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvitákban terjesztették elő. Az említett magánszemélyek arra hivatkozva vitatják e számlákat, hogy bár épületüket távfűtési hálózat látja el, ők nem járultak hozzá a távfűtés fogadásához és nem veszik azt igénybe lakásukban.

3. A kérdést előterjesztő bíróságok által feltett számos kérdés lényegében két problémakört érint. Egyrészt e bíróságok azzal kapcsolatban fogalmaznak meg kérdést, hogy a bolgár szabályozás, amennyiben azt írja elő, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházak tulajdonostársai kötelesek hozzájárulni a fűtési költségekhez, még akkor is, ha azt N. S. Dimitrovához és M. S. Dimitrovhoz hasonlóan lakásukban nem veszik igénybe, arra kötelezi-e a 2011/83 irányelv 27. cikkével ellentétesen a helyzetükben lévő magánszemélyeket, hogy nem kért távfűtési szolgáltatást vegyenek igénybe.

4. Másrészt a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) azzal kapcsolatban tesz fel kérdést, hogy a szóban forgó szabályozás összeegyeztethető-e a 2006/32 irányelvvel és a 2012/27 irányelvvel, amelyek arra kötelezik a tagállamokat, hogy bizonyos körülmények között gondoskodjanak arról, hogy a végső felhasználóknak címzett energiaszámlák a „tényleges fogyasztáson alapuljanak”, amennyiben az azt írja elő, hogy e költségek egy része lakásuk fűthető légterének megfelelően oszlik meg a tulajdonostársak között.

5. A jelen indítványban kifejtem azokat az okokat, amelyek miatt álláspontom szerint az ilyen nemzeti szabályozás nem ellentétes a 2011/83 irányelvvel, a 2006/32 irányelvvel és a 2012/27 irányelvvel.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A fogyasztóvédelmi jog

6. A 2011/83 irányelv „Hatály” címet viselő 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv – az irányelv rendelkezései által meghatározott feltételek szerint és mértékben – kereskedők és fogyasztók között kötött szerződésekre alkalmazandó. Az irányelv víz, gáz, villamos energia vagy távfűtés – akár közszolgáltatók általi – szolgáltatására vonatkozó szerződésekre is alkalmazandó, amennyiben e termékeket szerződés alapján biztosítják.

2 A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.).

3 Az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. április 5-i 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 114., 64. o.).

4 Az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 315., 1. o.; helyesbítés: HL 2013. L 113., 24. o.).

[...]

(5) Ezen irányelv nem érinti az általános nemzeti szerződési jogot, így a szerződések érvényességére, létrejöttére vagy joghatására vonatkozó szabályokat, amennyiben általános szerződési jogi kérdéseket ezen irányelv nem szabályoz.

[...]”

7. Ezen irányelv „Nem kért értékesítés” címet viselő 27. cikke ekként rendelkezik:

„Az áruk, víz, gáz, villamos energia, távfűtés vagy digitális tartalom nem kért szállítása, illetve szolgáltatások nem kért nyújtása esetében a fogyasztó mentesül bármely ellenszolgáltatás nyújtása alól a 2005/29/EK irányelv^[5] 5. cikkének (5) bekezdésében és I. mellékletének 29. pontjában szereplő tilalom értelmében. Ilyen esetekben a fogyasztói válasz hiánya az ilyen kéretlen szállítást vagy szolgáltatásnyújtást követően nem jelent beleegyezést.”

8. A 2005/29 irányelv „Minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok” című I. mellékletének 29. pontja utal az „[a]zonnali, vagy halasztott fizetés [követelésére] a kereskedő által szállított termékekért, illetve azok visszaszállításának, vagy megőrzésének [követelésére], ha azokat a fogyasztó nem kérte [...] (nem kért értékesítés).”

2. Az energiahatékonyságról szóló irányelvek

9. A 2006/32 irányelv helyébe 2014. június 5-i hatállyal a 2012/27 irányelv lépett.⁶ Mindazonáltal az alapeljárások tényállásai által érintett időszakokra figyelemmel e két irányelv alkalmazandó.

10. A 2006/32 irányelv „Az energiafogyasztás mérése és informatív számlázása” címet viselő 13. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a villamos energia, a földgáz, a távfűtés és/vagy -hűtés, valamint a háztartási meleg víz végső fogyasztóit a technikailag lehetséges, pénzügyileg észszerű és a potenciális energiamegtakarításokkal arányos mértékben ellássák olyan versenyképes árú, egyéni fogyasztásmérővel, amelyek pontosan tükrözik a végső fogyasztó tényleges energiafogyasztását, és a tényleges felhasználási időszakról szolgáltatnak információkat.

A meglévő fogyasztásmérők cseréje esetén mindig rendelkezésre kell bocsátani az említett versenyképes árú, egyéni fogyasztásmérőket, kivéve, ha ez műszakilag kivitelezhetetlen, vagy nem költséghatékony megoldást jelent a becsült lehetséges hosszú távú megtakarításokhoz viszonyítva. Új épületben létrehozott új csatlakozás esetén, vagy amennyiben egy épület a 2002/91/EK irányelvben^[7] megállapított nagyobb felújításon megy keresztül, az említett versenyképes árú, egyéni fogyasztásmérőket mindig rendelkezésre kell bocsátani.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy adott esetben az energiaszolgáltatók, az elosztói rendszerüzemeltetők és a kiskereskedelmi energiaértékesítő vállalkozások által végzett számlázás a tényleges energiafogyasztáson alapuljon, és megjelenítése világos, érthető módon történjen. [...]

5 A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.).

6 A jelen ügyek szempontjából irreleváns kivételek mellett. Lásd a 2012/27/ irányelv 27. cikkének (1) bekezdését és 28. cikkének (1) bekezdését.

7 Az épületek energiahatékonyságáról szóló, 2002. december 16-i 2002/91/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 1., 65. o.; magyar nyelvű kiadás 12. fejezet, 2. kötet, 168. o.).

[...]

11. A 2012/27 irányelv „Fogyasztásmérés” című 9. cikkének (1) bekezdése átveszi a 2006/32 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit. E 9. cikk (3) bekezdése a következőket írja elő:

„Amennyiben az épület fűtését és hűtését vagy melegvíz-ellátását távfűtési hálózatról vagy egy több épületet kiszolgáló központi rendszerből biztosítják, hő- vagy melegvíz-mennyiségmérőt kell felszerelni a hőcserélőnél vagy a csatlakozási pontnál.

Az olyan többlakásos és több célra használt épületekben, amelyekben a fűtést/hűtést központi fűtéssel vagy távfűtési hálózatról vagy több épületet kiszolgáló központi rendszerről biztosítják, egyedi fogyasztásmérőket is fel kell szerelni 2016. december 31-ig, amellyel mérni lehet az egyes egységek saját fűtés/hűtés- vagy melegvíz-fogyasztását, amennyiben ez technikailag megvalósítható és költséghatékony. Amennyiben az egyedi fogyasztásmérők használata műszakilag nem kivitelezhető vagy nem költséghatékony, a fűtés mérésére egyedi fűtési költségosztókat kell alkalmazni az egyes radiátorok hőfogyasztásának mérésére, kivéve ha a szóban forgó tagállam bizonyítja, hogy a fűtési költségosztók beépítése nem lenne költséghatékony. Ezekben az esetekben a hőfogyasztás mérésére figyelembe lehet venni alternatív költséghatékony módszereket is.

A távfűtési/távűtési hálózatról ellátott többlakásos épületek esetében, vagy ahol a saját központi fűtő- vagy hűtőrendszerek elterjedtek az ilyen épületek esetében, az átláthatóság és az egyedi fogyasztás elszámolásának pontossága érdekében a tagállamok az ilyen épületek hő- vagy melegvíz-fogyasztási költségelosztására vonatkozó átlátható szabályokat vezethetnek be. Adott esetben e szabályoknak magukban kell foglalniuk az alábbiakra használt hő és/vagy meleg víz költségei elosztásának módjáról szóló iránymutatásokat is:

- a) használati meleg víz;
- b) a létesítményből sugárzott és közös használatú területek fűtésére felhasznált hő (amennyiben a lépcsőházakban és folyosókon radiátorok működnek);
- c) a lakások fűtése.”

12. A 2012/27 irányelv „Számlainformációk” című 10. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„Amennyiben a végső felhasználók nem rendelkeznek a 2009/72/EK [8] és a 2009/73/EK irányelv[9] szerinti intelligens mérőkkel, a tagállamok az ezen irányelv hatálya alá tartozó összes ágazatban – beleértve az energiaelosztókat, az elosztórendszer-üzemeltetőket és a kiskereskedelmienergia-értékesítő vállalkozásokat – 2014. december 31-ig gondoskodnak a pontos és tényleges fogyasztáson alapuló számlázási adatokról – a VII. melléklet 1.1. pontjával összhangban –, amennyiben az műszakilag megvalósítható és gazdasági szempontból indokolt.

[...]

8 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.).

9 A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 97. o.).

13. A 2012/27 irányelv VII. mellékletének „A tényleges fogyasztáson alapuló számlázás” című 1.1. pontja a következőket mondja ki:

„Annak lehetővé tétele érdekében, hogy a végső felhasználók szabályozhassák saját energiafogyasztásukat, legalább évente egyszer a tényleges fogyasztáson alapuló számlázást kell végezni [...]”.

B. A bolgár jog

14. A zakon za energetikata (az energiáról szóló törvény)¹⁰ 133. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] társasházi fogyasztók berendezéseinek csatlakozására a társasház tulajdoni hányadainak legalább kétharmadát képviselő tulajdonosok írásbeli beleegyezésével kerül sor”.

15. E törvény 142. cikkének (2) bekezdése szerint „[a] társasház fűtését szolgáló hőenergia a belső berendezés által kibocsátott hőre, a közös használatú helyiségek fűtését szolgáló hőre és az egyéni vagyontárgyak fűtését szolgáló hőre oszlik”.

16. Az említett törvény 149a. cikkének (1) bekezdése azt mondja ki, hogy „a társasházi hőenergia-fogyasztók a társasház tulajdoni hányadainak legalább kétharmadát képviselő tulajdonosok írásbeli hozzájárulásával vásárolhatnak hőenergiát a kiválasztott szolgáltatótól”.

17. Ugyanezen törvény 149b. cikke határozza meg a társasházban élő fogyasztók részére a szolgáltató által történő hőenergia-értékesítés esetén előírt írásbeli szerződés tartalmát.

18. Az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1), (2) és (6) bekezdése értelmében:

„(1) Az előfizetői alállomáshoz vagy annak önálló ágához csatlakozó társasházban található vagyontárgy valamennyi tulajdonosa, illetve a vagyontárgy használatára vonatkozó dologi jog valamennyi jogosultja hőenergia-fogyasztónak minősül, és köteles felszerelni a 140. cikk (1) bekezdésének 2. pontjában hivatkozott hőenergia-elosztó készülékeket a vagyontárgyában található hőleadókra, valamint megfizetni a hőenergia-fogyasztással kapcsolatos költségeket, a 36. cikk (3) bekezdésében hivatkozott vonatkozó rendeletben megállapított feltételeknek és szabályoknak megfelelően.

(2) Amennyiben a társasház tulajdoni hányadainak legalább kétharmadát képviselő, az előfizetői alállomáshoz vagy annak önálló ágához csatlakozó tulajdonosok nem kívánnak a fűtést vagy a meleg vizet szolgáló hőenergia fogyasztói lenni, kötelesek ezt írásban bejelenteni a hőenergia-szállító vállalkozásnál és kérni a fűtést vagy a meleg vizet szolgáló hőenergia ezen előfizetői alállomása vagy annak önálló ága ellátásának megszüntetését.

[...]

(6) A társasházban lakó azon fogyasztók, akik megszakítják a vagyontárgyukban található hőleadók hőenergia-ellátását, hőenergia-fogyasztók maradnak a belső berendezés által kibocsátott hő és az épület közös használatú helyiségeinek fűtését szolgáló hőleadók vonatkozásában.”

19. A naredba za toplonabdyavaneto (a távfűtési szolgáltatásról szóló, 2007. április 6-i 16-334. sz. rendelet) határozza meg a távfűtéssel, a fűtési rendszer üzemeltetésével, a termelők és fogyasztók távfűtési rendszerhez való csatlakozásával, az elosztással, a távfűtési rendszerhez való csatlakozás felfüggesztésével és megszüntetésével kapcsolatos szabályokat és technikai feltételeket.

¹⁰ DV, 107. sz., 2003. december 9.

20. E rendelet 61. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a társasházak esetében a hőenergia tulajdonostársak/energiafogyasztók közötti elosztását az említett rendelet mellékletében rögzített módszer (a továbbiakban: a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt módszer) szerint kell végezni.

21. A távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt módszer 6.1.3. pontja szerint „[a] belső berendezés által kibocsátott [...] hőenergia mennyiségét az alaprajznak megfelelően a vagyontárgyak fűthető légtere szerint osztják meg”.

III. Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A. A C-708/17. sz. ügy

22. N. S. Dimitrova egy Plovdivban (Bulgária) található társasházi lakás tulajdonosa. Az épület belső fűtési és melegvíz-rendszerrel¹¹ van felszerelve, amely a távfűtési hálózathoz csatlakozik.¹² E hálózat révén az EVN szolgáltatja az említett épületben a fűtés és a használati meleg víz célját szolgáló hőenergiát.

23. Egy, a szóban forgó épület hőenergia-fogyasztásának méréséért és a különböző tulajdonostársaik közötti elosztásért felelős harmadik személy társaság a 2012. november 1-je és 2015. április 30. közötti időszak után 266,25 bolgár leva (BGN) (hosszvetőleg 136 euró) értékű fogyasztást állapított meg N. S. Dimitrova lakása vonatkozásában, a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt módszer alapján.

24. Mivel N. S. Dimitrova nem fizette meg ezt az összeget, az EVN 2016. július 12-én fizetési meghagyás iránti kérelmet nyújtott be a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) előtt, amelynek e bíróság helyt adott.

25. N. S. Dimitrova ellentmondással élt e fizetési meghagyással szemben. Az EVN ekkor keresetet indított ugyanezen bíróság előtt, kérve követelése fennállásának megállapítását, valamint az érintett kötelezését a késedelmi kamatok és a törvényi kamatok megfizetésére. N. S. Dimitrova ezzel összefüggésben vitatja a szóban forgó tartozás fennállását. Többek között arra hivatkozik, hogy nem áll fenn kötelmi jogviszony közöttük és az EVN között. N. S. Dimitrova vitatja továbbá a neki címzett számlákat, arra hivatkozva, hogy azok nem tükrözik valós hőenergia-fogyasztását, ami ellentétes a 2006/32 rendelet 13. cikke (2) bekezdésével.

26. E körülmények között a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e a [2006/32 irányelv] 13. cikkének (2) bekezdésével a távfűtés-szolgáltató vállalkozás azon lehetősége, hogy a közös tulajdonban lévő épület távfűtéssel ellátott rendszere által leadott, felhasznált hőenergia díját a külön tulajdonban lévő lakások fűthető légterével arányosan, az alaprajznak megfelelően terhelje a fogyasztókra, anélkül, hogy figyelembe venné az egyes külön tulajdonban lévő lakásokban ténylegesen leadott hőenergia-mennyiséget?

¹¹ Ez a hőenergia elosztását és szállítását szolgáló csövek és berendezések összessége, beleértve a valamennyi lakáson átmenő felszálló fűtőcsöveket.

¹² A jelen indítványban a „hőenergia” és „hő” fogalmakat szinonimaként használom, ahogy a „távfűtési hálózat” és „hőhálózat” kifejezéseket is.

- 2) Összeegyeztethető-e a [2011/83 irányelv] 27. cikkével az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a közös lakástulajdonra vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozó épületekben lévő lakások tulajdonosainak minősülő fogyasztókat, hogy fizessék meg az igénybe nem vett, de az épület távfűtéssel ellátott rendszere által szolgáltatott hőenergia díját, ha e fogyasztók felhagytak a hőenergia felhasználásával azáltal, hogy leszerelték a lakásaikban található fűtőberendezéseket, vagy a távfűtés-szolgáltató vállalkozás alkalmazottai kívánságukra megszüntették a radiátor hő leadására való műszaki képességét?
- 3) A [2005/29 irányelv] értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot teremt-e az ilyen nemzeti szabályozás?”

B. A C-725/17. sz. ügy

27. M. S. Dimitrov egy Szófiában (Bulgária) található társasházi lakás tulajdonosa. Az épület belső fűtési és melegvíz-rendszerrel van felszerelve, amely a távfűtési hálózathoz csatlakozik. E hálózat révén a Toplofikatsia Sofia szolgáltatja az említett épületben a fűtés és a használati meleg víz célját szolgáló hőenergiát.

28. A Toplofikatsia Sofia a Sofiyski rayonon sad (szófiái kerületi bíróság) előtt pert indított M.S. Dimitrov ellen egy a 2014. május 1-je és 2016. április 30. közötti időszak során nyújtott hőenergia-szolgáltatásnak, valamint az épület hőenergia-fogyasztásának méréséért és elosztásáért felelős „Termokomplekt” OOD társaság költségeinek megfelelő követelés fennállásának megállapítása iránt. M. S. Dimitrov ezzel összefüggésben előadja, hogy nem áll fenn kötelmi jogviszony közötté és a Toplofikatsia Sofia között, mivel nem kötöttek írásbeli szerződést és nem veszi igénybe a távfűtést a lakásában.

29. E körülmények között a Sofiyski Rayonen sad (szófiái kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) [A 2011/83 irányelv] kizárja a hatálya alól a szerződések megkötésére vonatkozó hagyományos szerződési jogi rendelkezéseket, kizárja-e azonban a hatálya alól a szerződéses viszonyok létrejöttének e rendkívül atipikus, jogszabályban előírt rendszerére vonatkozó szabályozást is?
- 2) Amennyiben a 2011/83 irányelv ebben az esetben nem zárja ki a külön szabályozást: az irányelv 5. cikke szerinti szerződésről vagy valami másról van-e szó? Akár szerződésről, akár nem szerződésről van szó: alkalmazható-e az irányelv a jelen ügyben?
- 3) Attól függetlenül a [2011/83 irányelv] hatálya alá tartozik-e a ráutaló magatartással létrejövő szerződések e típusa, hogy e szerződések mikor jöttek létre, vagy az irányelv csak újonnan megszerzett lakásokra vagy – még szűkebben – csak újonnan épült lakásokra (tehát a távfűtési hálózathoz való csatlakozást kérő felhasználói létesítményekre) vonatkozik?
- 4) A 2011/83 irányelv alkalmazhatósága esetén: ellentétes-e a nemzeti szabályozás [az irányelv] 5. cikke e cikk (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésének f) pontjával, amely rendelkezések biztosítják a jogviszony felmondásához való jogot, illetve a jogviszony felmondásának főszabály szerinti lehetőségét?
- 5) Következésképpen, amennyiben szerződést kell kötni: vonatkoznak-e erre formai követelmények, és milyen tartalmú információkat kell a fogyasztó (a jelen ügyben: az egyes lakástulajdonosok, nem pedig a tulajdonostársak közössége) rendelkezésére bocsátani? Hatással van-e a megfelelő időben, könnyen hozzáférhetővé tett információk hiánya a jogviszony létrejöttére?

- 6) A fogyasztó kifejezett kérésére, tehát formális akaratnyilvánítására van-e szükség ahhoz, hogy ilyen jogviszony részes felévé váljon?
- 7) Ha szerződés – akár formális, akár nem formális – megkötésére került sor, a szerződés tárgyának részét képezi-e az épület közös részeinek (különösen a lépcsőháznak) a fűtése, és kérte-e a fogyasztó a szolgáltatást a szolgáltatás ezen elemét illetően, ha e tekintetben nem áll rendelkezésre a fogyasztó, sőt a tulajdonostársak közössége egészének kifejezett kérése sem (például ha a radiátorokat leszerelték; az esetek többségében pedig ebből kell kiindulni – a szakértők ugyanis nem említene az épület közös részeiben elhelyezett fűtőberendezéseket)?
- 8) A fentiekre tekintettel jelentősséggel bír-e a tulajdonosnak az épület közös részeinek fűtését kérő fogyasztói minősége szempontjából (vagy hatással van-e arra), hogy a külön tulajdonban lévő lakásában beszüntette a hőellátást?”

IV. A Bíróság előtti eljárás

30. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok 2017. december 6-án (C-708/17. sz. ügy) és 2017. december 5-én (C-725/17. sz. ügy) keltek. Ugyanezen hónap 19-én és 27-én érkeztek be a Bírósághoz.

31. A Bíróság elnöke 2018. február 8-i végzésével a C-708/17. sz. ügyet és a C-725/17. sz. ügyet az írásbeli szakasz és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette.

32. Az EVN, a Toplofikatsia Sofia, N. S. Dimitrova, a litván kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket a Bíróság előtt. A 2018. december 12-i tárgyaláson a litván kormány kivételével ugyanezek a felek képviseltették magukat.

V. Elemzés

A. A Bíróság hatásköréről és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságáról

33. Az EVN előadja, hogy a Bíróságnak nincs hatásköre a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) által a C-708/17. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés megválaszolására. E kérdéssel ugyanis e Bíróság nem az uniós jog értelmezésére kéri a Bíróságot, hanem egy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fennállásának megállapítására, ami a nemzeti intézmények hatáskörébe tartozik.

34. Ezzel nem értek egyet. Álláspontom szerint semmi sem zárja ki, hogy egy nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében azt kérje a Bíróságtól, hogy foglaljon állást egy adott tényállás 2005/29 irányelv értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősítését illetően, amennyiben megállapítja és értékeli a szükséges tényeket. A nemzeti bíróság által megállapított tények uniós jog alapján történő minősítése ugyanis e jog értelmezését feltételezi, amely értelmezés tekintetében a Bíróság az EUMSZ 267. cikkben meghatározott eljárás keretében hatáskörrel bír.¹³

¹³ Lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Asociación Profesional Elite Taxi ítélet (C-434/15, EU:C:2017:981, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Mindamellett álláspontom szerint e kérdést a 2011/83 irányelvre vonatkozó kérdésekkel együttesen kell megvizsgálni (lásd a jelen indítvány 36. pontját).

35. Az EVN egyébként vitatja a Sofiyski Rayonen sad (szófiaei kerületi bíróság) által a C-725/17. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett valamennyi kérdés elfogadhatóságát. E társaság szerint e bíróság nem fogalmazott meg olyan kérdést, amelyet a Bíróság el tudna dönteni. Az említett bíróság továbbá nem szolgáltatott magyarázatokat azon okokat illetően sem, amelyek arra vezették, hogy kérdéseket fogalmazzon meg az uniós jog azon rendelkezéseinek tartalmával összefüggésben, amelyek értelmezését kéri, illetve azon kapcsolatot illetően, amelynek fennállását e rendelkezések és az elé terjesztett ügyben alkalmazandó nemzeti jogszabály között megállapítja.

36. Álláspontom szerint e kifogást is el kell utasítani. A Sofiyski Rayonen sad (szófiaei kerületi bíróság) kérdései lényegében a 2011/83 irányelv értelmezését érintik. E bíróság előzetes döntéshozatalra utaló határozatában megjelölte azokat az okokat, amelyek miatt ezen irányelv releváns az elé terjesztett jogvita szempontjából, és kifejtette, hogy kétségei vannak az energiáról szóló törvény rendelkezéseinek többek között az említett irányelv 27. cikkével való összeegyeztethetőségét illetően. E kérdések tehát megfelelnek az elfogadhatóság kapcsán alkalmazandó követelményeknek.¹⁴

B. Az ügy érdeméről

1. Előzetes megfontolások

37. A jelen ügyek tárgya lényegében a fűtési költségek elosztása a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban.¹⁵

38. N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov ilyen épületekben található lakások tulajdonosai. Az alapeljárásokban felperes társaságok, az EVN és a Toplofikatsia Sofia az ezen épületekben azon távfűtési hálózat révén a fűtés és a használati meleg víz célját szolgáló hőenergiát szolgáltató energiaelosztók,¹⁶ amelyekhez azok csatlakoztatva vannak. Ezt az energiát az említett épületekben egy belső fűtő- és melegvíz-berendezés révén osztják szét, amely egy előfizetői alállomásból,¹⁷ valamint az elosztást szolgáló csövek és berendezések összességéből áll, beleértve a valamennyi lakáson átmenő felszálló fűtés-csöveket is.

39. Bulgáriában a fűtés és a használati meleg víz szolgáltatását az energiáról szóló törvény és a távfűtési szolgáltatásról szóló rendelet szabályozza. E szabályozás azt írja elő, hogy amennyiben az épületet távfűtési hálózat látja el, minden olyan tulajdonostárs köteles hozzájárulni az ezen épület részére szolgáltatott hőenergiának megfelelő költségekhez, akinek lakása a belső fűtőrendszerhez van csatlakoztatva.¹⁸

40. E tekintetben az említett szabályozás azt mondja ki, hogy a költségeket megosztják a tulajdonostársak között, elválasztva a használati meleg víz céljára és a fűtésre használt hőenergiát, az utóbbi pedig maga is a belső berendezés által kibocsátott hőre (vagyis a belső elosztó hálózat hőveszteségére), a közös használatú helyiségek fűtését szolgáló hőre (lépcsőházak, előterek, közös

¹⁴ E követelmények többek között a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében szerepelnek.

¹⁵ Amint azt a 2011/83 irányelv (25) preambulumbekzdése kimondja, a távfűtés valamely központi forrásból – többek között gőz vagy forró víz formájában – szállító- és elosztóhálózaton keresztül több épületbe eljuttatott, fűtés céljából végzett hőszolgáltatás.

¹⁶ A 2012/27 irányelv 2. cikkének 20. pontja értelmében véve.

¹⁷ Ez az alállomás tartalmazza a hőcserélőt, ahol az energiaátvitel zajlik a távfűtési rendszer és az épület belső elosztási rendszere között (az energiáról szóló törvény 135. cikkének (1) bekezdése). Megfelel a hőenergia elosztók általi csatlakozási pontjának, és olyan fogyasztásmérővel van ellátva, amely lehetővé teszi az épület számára szolgáltatott hőenergia mennyiségének mérését. Az C-725/17. sz. ügyben benyújtott előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanakkor kiténik, hogy az ebben az ügyben szereplő épület magasépület, amely két, saját előfizetői alállomással rendelkező elosztási körből áll.

¹⁸ Lásd az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) bekezdését.

pincék stb.) és a saját részek fűtésére használt hőre oszlik.¹⁹ Míg a saját részekben használt fűtést és meleg vizet a tényleges fogyasztás alapján számlázzák ki, a belső berendezés által kibocsátott hőenergiát és a közös használatú helyiségek fűtésére használt hőenergiát lakásuk fűthető légterének megfelelően osztják meg a tulajdonostársak között, amint az az épület alaprajzában szerepel.²⁰

41. N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov nem használják a közös fűtést és használati meleg vizet lakásukban, és azt kifogásolják, hogy ennek ellenére kötelesek hozzájárulni az épületben használt fűtés költségeihez, különösen a belső berendezés által kibocsátott hőenergiának megfelelő költségekhez.²¹ E tekintetben előadják, hogy az energiáról szóló törvény rendelkezései ellentétesek az uniós fogyasztóvédelmi joggal (2. szakasz).

42. Egyebekben N. S. Dimitrova vitatja a belső berendezés által kibocsátott hőenergia költségeinek elosztására vonatkozó, a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt szabályt, amely a lakások fűthető légterének kritériumán alapulva nem veszi figyelembe az egyes tulajdonostársak által ténylegesen fogyasztott energia mennyiségét, az energiahatékonysággal kapcsolatos uniós szabályozás által előírt követelményekkel ellentétesen (3. szakasz).

43. Végül rámutatnak, hogy a jelen ügyek egyáltalán nem elszigeteltek. A lakásukban a távfűtés használatáról lemondó tulajdonostársak távfűtési költségekhez való hozzájárulásának kérdése az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban található, valamint a felek által szolgáltatott információk szerint nagyszámú per tárgyát képezi a bolgár bíróságok előtt. E perek egy, a bolgár energiaárakkal kapcsolatos valódi szociális válságról árulkodnak. A bolgár ingatlanok jelentős részes rosszul hőszigetelt, 1989 előtt, olyan korban épített épületekből áll, amelyben az energiaárakat az állam szoros ellenőrzése alatt tartotta. Azóta a Bizottság által hivatkozott statisztikák szerint ez az ár a tagállamban huszonötszörösére nőtt, így a távfűtés számos háztartás számára megfizethetlenné vált.

2. A 2011/83 irányelvről (a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdés, valamint a C-725/17. sz. ügyben előterjesztett valamennyi kérdés)

44. A C-708/17. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdés, valamint a C-725/17. sz. ügyben előterjesztett valamennyi kérdés lényegében a társasházi hőenergia-szolgáltatást szabályozó energiáról szóló törvény rendelkezéseinek az uniós fogyasztóvédelmi joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik. E rendelkezések a következőképpen foglalhatók össze.

45. A társasház belső berendezésének a távfűtési hálózathoz való csatlakoztatásához a társasház tulajdoni hányadainak legalább kétharmadát képviselő tulajdonosok írásbeli beleegyezése szükséges.²² E csatlakoztatás kapcsán szerződést kötnek,²³ a hőenergia épület részére történő szolgáltatása pedig általános szerződési feltételek hatálya alá tartozik.²⁴

¹⁹ Lásd az energiáról szóló törvény 140a. cikkét és 142. cikkének (2) bekezdését.

²⁰ Lásd a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt módszer 6.1.3. pontját.

²¹ Nem vitatott, hogy a C-708/17. sz. ügy kizárólag a belső berendezés által kibocsátott hőenergiára vonatkozik. E tekintetben N. S. Dimitrova képviselője a tárgyalás során kiemelte, hogy a szóban forgó lakásban jelenleg nem laknak, valamint hogy az épület közös használatú helyiségeit nem fűtik. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat is azon az előfeltevésen alapul, hogy N. S. Dimitrova leszereltette a radiátorait. Képviselője ezzel szemben kijelentette, hogy azok a helyükön vannak és használhatók. Mindenesetre e részletnek álláspontom szerint nincs kihatása a kért értelmezésre. M. S. Dimitrov esetében a dolgok nem ennyire egyértelműek. A C-725/17. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint nem használja a fűtést a lakásában, de bizonyos mennyiségű hőenergiát kiszámláztak részére e címen. E határozat is hivatkozik a belső berendezés által kibocsátott hőenergiával kapcsolatos költségekre. Végül utal az az épület közös használatú helyiségeiben elhelyezett radiátorokra, holott az ezen ügyben feltett hetedik kérdés azon az előfeltevésen alapul, hogy ilyenek nincsenek.

²² Az energiáról szóló törvény 133. cikkének (2) bekezdése.

²³ Lásd az energiáról szóló törvény 149a. cikkét és 149b. cikkét. E rendelkezések azt írják elő, hogy a tulajdonostársak által elhatározott hőenergia-vásárlás kapcsán írásbeli szerződést kell kötni egy szolgáltatóval, amely, ahogy én értelmezem, lehet maga a hőenergia-elosztó, mint az alapellátásokban (az EVN Plovdivban és a Toplofikatsia Sofia Szófiában), vagy pedig olyan harmadik személy vállalkozás, amely maga is szerződést kötött ezzel az elosztóval a megvásárolt energia szolgáltatására.

²⁴ Az energiáról szóló törvény 150. cikke. Ezeket az általános szerződési feltételeket az elosztók határozzák meg, egy közigazgatási bizottság hagyja jóvá, és azokat legalább egy országos napilapban és legalább egy helyi napilapban közzé kell tenni.

46. Amennyiben egy épület távfűtési rendszerhez csatlakozik, az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a belső berendezéshez csatlakoztatott valamennyi saját rész tulajdonosa (vagy az azon fennálló hasznélvezeti vagy használati típusú jog jogosultja) a hőenergia fogyasztója. E minőségükben kötelesek hozzájárulni az épületben felhasznált hőenergiának megfelelő költségekhez, a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt feltételeknek és szabályoknak megfelelően. Ez vonatkozik azon, N. S. Dimitrovához és M. S. Dimitrovhoz hasonló tulajdonosokra is, akik nem voltak a társasház tulajdonostársai a csatlakozásról szóló döntés meghozatalának időpontjában.

47. Minden tulajdonostárs dönthet úgy, hogy nem veszi igénybe lakásában az ily módon szolgáltatott hőenergiát, és kikapcsolhatja radiátorait²⁵ Ezzel szemben az energiáról szóló törvény 153. cikke (6) bekezdésének megfelelően a lakásukban a fűtésről lemondó tulajdonostársak továbbra is kötelesek megfizetni az épület fűtési költségeinek egy részét, mégpedig a belső berendezés által kibocsátott hőenergiának megfelelő költségeket és a közös használatú részek fűtésére felhasznált hőenergiának megfelelő költségeket. Ez mindaddig fennáll, amíg az épület távfűtési hálózatra való csatlakoztatását nem szüntetik meg (ami a távfűtési szolgáltatási szerződés megszüntetésével jár), amihez szintén a szóban forgó társasház tulajdoni hányadainak legalább kétharmadát képviselő tulajdonosok írásbeli hozzájárulása szükséges.²⁶ Nem vitatott, hogy ilyen döntést az alapeljárásokban szereplő társasházak nem hoztak.

48. N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov, valamint a velük egyetértő, kérdést előterjesztő bíróságok úgy ítélik meg, hogy e helyzet összeegyeztethetetlen az uniós fogyasztóvédelmi joggal, különösen a 2011/83 irányelv 27. cikkével. Úgy vélik különösen, hogy az energiáról szóló törvény a lakásukban a távfűtést igénybe nem vevő tulajdonostársakat e fűtés e rendelkezés értelmében vett „nem kért értékesítésének” elfogadására kötelezi. Márpedig az említett rendelkezés e téren szerződéses jogorvoslatot (*remedy*) ír elő: az ilyen értékesítéssel szembesülő fogyasztó „mentesül bármely ellenszolgáltatás nyújtása alól”. N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov tehát nem lehet köteles az épületeik fűtéséhez aló hozzájárulásra.

49. N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov kifogásai az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdéseire összpontosítanak. Egyrészt arról van szó, hogy az első bekezdésnek megfelelően a közös fűtési és melegvíz-költségekhez való hozzájárulásra irányuló, valamennyi tulajdonostársat terhelő kötelezettségek nem a tulajdonostárs és az elosztó között létrejött szerződésből erednek, hanem pusztán amiatt állnak fenn, hogy a belső berendezéshez kapcsolt lakás tulajdonával e tulajdonostársak rendelkeznek. Közelebbről azok a tulajdonosok, akik nem voltak a társasház tulajdonostársai a távfűtési hálózathoz való csatlakozásról szóló döntés meghozatalának időpontjában, soha nem „kérték”, hogy távfűtésben részesüljenek. Másrészt N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov vitatja azt, hogy a második bekezdés arra kötelezi azokat a tulajdonostársakat, akik kikapcsolták vagy leszerelték lakásaikban a radiátorait, hogy járuljanak hozzá az épület fűtési költségeihez, holott ezen eljárásukkal egyértelműen jelezték azon szándékukat, hogy lemondjanak a távfűtésről.

50. A fentiekre figyelemmel álláspontom szerint annak érdekében, hogy hasznos választ lehessen adni a kérdést előterjesztő bíróság számára, a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdést, valamint a C-725/17. sz. ügyben előterjesztett valamennyi kérdést át kell csoportosítani és át kell fogalmazni egyetlen kérdéssé, amely arra vonatkozik, hogy a 2011/83 irányelvvel ellentétes-e az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban a tulajdonostársak kötelesek hozzájárulni az épület fűtési költségeihez, noha egyénileg nem kérték a távfűtési szolgáltatás nyújtását, és azt nem is veszik igénybe lakásukban.

²⁵ Vagy akár egy még radikálisabb megoldással eltávolíthatja radiátorait.

²⁶ Az energiáról szóló törvény 153. cikkének (2) és (3) bekezdése.

51. Főszabály szerint e kérdés eldöntését megelőzően meg kell vizsgálni, hogy a 2011/83 irányelv alkalmazandó-e a jelen ügyben.²⁷ E tekintetben emlékeztetek arra, hogy amint azt az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja, az a rendelkezései által meghatározott feltételek szerint és mértékben „kereskedők és fogyasztók között kötött szerződésekre alkalmazandó”, köztük a „víz, gáz, villamos energia vagy távfűtés – akár közszolgáltatók általi – szolgáltatására vonatkozó szerződésekre is alkalmazandó, amennyiben e termékeket szerződés alapján biztosítják”. Ezenkívül az említett irányelv 28. cikke (2) bekezdésének megfelelően a „2014. június 13-i [helyesen: 13-át] követően kötött szerződésekre kell alkalmazni”.

52. Mindazonáltal nem gondolom, hogy a jelen ügyben alaposabban meg kellene vizsgálni ezt a problémakört. E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy a bolgár jogban a társasházi fűtés- és használati melegvíz-szolgáltatás kapcsán szerződést kötnek, hogy a társasház jogi személyiség nélküli személyegyesülés,²⁸ valamint hogy minden tulajdonostárs az épületben igénybe vett hőenergia költségeinek megfizetésére köteles végső felhasználónak minősül.²⁹ Ennélfogva arra az előfeltevésre lehet támaszkodni, hogy a 2011/83 irányelv alkalmazása szempontjából fennáll egy „távfűtési szolgáltatás nyújtására irányuló” szerződés egy „kereskedő” (a szolgáltató/elosztó) és egy „fogyasztó” (minden egyes tulajdonostárs) között, valamint hogy ez az irányelv *ratione temporis* alkalmazható,³⁰ anélkül, hogy részletesen ki kellene térni e különböző szempontokra, annál is inkább, mivel álláspontom szerint az említett irányelvvel nyilvánvalóan nem ellentétes az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdéséhez hasonló szabályozás.

53. E tekintetben *először* emlékeztetek arra, hogy amint azt a 3. cikk (5) bekezdése pontosítja, a 2011/83 irányelv „nem érinti az általános nemzeti szerződési jogot, így a szerződések érvényességére, létrejöttére vagy joghatására vonatkozó szabályokat, amennyiben általános szerződési jogi kérdéseket ezen irányelv nem szabályoz”.³¹

54. Márpedig az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdése éppen az energiaszolgáltatási szerződés létrejöttét, érvényességét és valamennyi tulajdonostárssal szemben kifejtett joghatásait, illetve e szerződés megszüntetésének szabályait határozza meg.³² Ezek lényegében azt írják elő, hogy minden tulajdonostárs kötelmi viszonyban áll az energiaelosztóval, valamint hogy ennek alapján köteles hozzájárulni a fűtési költségekhez (mindaddig, amíg a csatlakoztatást a tulajdonostársak minősített többségével meg nem szüntetik). Összességében e rendelkezéseknek megfelelően, amíg nem hozzák meg ezt a csatlakoztatás megszüntetéséről szóló döntést, *érvényes és hatályos szerződés* áll fenn egyrészt N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov, másrészt pedig az elosztók

27 Értelmezésem szerint ez a C-725/17. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett második, harmadik és nyolcadik kérdés tárgya.

28 Lásd még: Kokott főtanácsnok Kerr ügyre vonatkozó indítványa (C-25/18, EU:C:2019:86, 43. pont).

29 Lásd a jelen indítvány 46. pontját. E tekintetben rámutatok, hogy az uniós jogalkotó az új, jelenleg még nem alkalmazandó, a [2012/27] irányelv módosításáról szóló 2018. december 11-i (EU) 2018/2002 európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2018. L 328., 210. o.) különbséget tesz „végső felhasználók” és „hasznosító fogyasztók” között. A „hasznosító fogyasztó” a 2018/2002 irányelv által beiktatott 10a. cikk szerint többek között az olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely egy olyan különálló épületet használ, vagy egy olyan többlakásos vagy több célra használt épület egy adott részét használja, amelynek fűtését, hűtését vagy használatimelegvíz-ellátását központi rendszer biztosítja, és akinek, vagy amelynek nincs közvetlen vagy egyéni szerződése az energiaszolgáltatóval. Ezzel szemben a „végső felhasználók” a *szolgáltatóhoz közvetlenül kapcsolódó személyek*.

30 Noha, amint azt a litván kormány hangsúlyozza, az alapeljárások tényállásának időtartama egyáltalán nem biztos.

31 Lásd továbbá ebben az értelemben a 2011/83 irányelv (14) preambulumbekkezdését. Ehhez hasonlóan a 2005/29 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerint a 2005/29 irányelv „nem érinti a szerződések jogát és különösen a szerződések érvényességére, létrejöttére és joghatásaira vonatkozó szabályokat”.

32 Vitathatatlan, hogy az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdése a szó szoros értelmében véve nem „az általános [...] szerződési jog” valamennyi szerződéstípusra alkalmazandó általános jogi szabályok értelmében vett rendelkezéseinek minősülnek. E kifogás húzódik meg álláspontom szerint a C-725/17. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés mögött. Ugyanakkor a 2011/83 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében előírt kizárás szempontjából a szabály általános vagy különös jellege kevésbé jelentős, mint annak tárgya: ha egy nemzeti rendelkezés jellegénél fogva a szerződési jog körébe tartozó kérdést (keletkezés, érvényesség, jogcím, tárgy stb.) szabályoz, akkor főszabály szerint nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

között. A 2011/83 irányelv rendelkezései nem kérdőjelezhetik meg e ténybeli helyzetet, mivel a szerződések létrejötte, érvényessége és joghatásai főszabály szerint éppen hogy nem az ezen irányelv által harmonizált kérdések.³³ Az irányelv tehát főszabály szerint nem ír elő érdemi vagy formai követelményeket az ilyen szerződés megkötését és érvényességét, illetve megszüntetését illetően.³⁴

55. Elismerem, hogy a 2011/83 irányelv által végzett harmonizáció korlátozott jellegének pusztá megállapítása nem elegendő a feltett kérdés megválaszolására. Ezen irányelv nem kért értékesítésről szóló 27. cikke ugyanis bizonyos mértékig érinti a szerződéses jogviszonyok létrejöttét.³⁵

56. E kérdést illetően *másodszor* emlékeztetek arra, hogy a „nem kért értékesítés” fogalmát illetően a 2011/83 irányelv 27. cikke a 2005/29 irányelv I. mellékletének 29. pontjára hivatkozik.³⁶ E pont úgy határozza meg a „nem kért értékesítést”, hogy a kereskedő többek között azonnali vagy halasztott fizetést követel az általa szállított termékekért, ha azokat a fogyasztó nem kérte. Az említett 27. cikk azt is kimondja, hogy a fogyasztói válasz hiánya a nem kért értékesítést követően nem jelent beleegyezést.³⁷

57. Az uniós jogban a nem kért értékesítésre eredetileg a 2011/83 irányelv által felváltott 97/7/EK irányelv³⁸ egy, távollevők között kötött szerződésekkel összefüggésben a fogyasztók védelméről szóló rendelkezése vonatkozott. Az elgondolás az azon gyakorlat elleni küzdelem volt, amelynek keretében a kereskedő egy adott terméket küldött a fogyasztónak, jelezve, hogy amennyiben azt meghatározott időn belül nem küldi vissza, akkor a kereskedő úgy tekinti, hogy eladási ajánlatát elfogadták és követeli a fogyasztótól a vételár megfizetését – másként fogalmazva a fogyasztó vásárláshoz való *hozzájárulásának kikényszerítéséről* van szó. Azáltal, hogy nem kért értékesítés esetén mentesíti a fogyasztót bármely ellenszolgáltatás nyújtása alól, illetve hogy rögzíti, hogy válaszában hiánya nem jelent beleegyezést, a 2011/83 irányelv 27. cikke *megtiltja, hogy egy ilyen gyakorlat eredményeként érvényes szerződés jöjjön létre*. E tekintetben e rendelkezés harmonizálja a nemzeti szerződési jogokat.³⁹

58. Mindemellett a 2011/83 irányelv 27. cikke értelmében vett nem kért értékesítésnek minősítés egyik lényeges feltétele az, hogy a szóban forgó értékesítést a fogyasztó *előzetesen és kifejezetten nem kérte*. Ezenkívül e rendelkezés annak megakadályozását célozza, hogy a *kereskedő* szerződéses jogviszonyt kényszerítsen a fogyasztóra.

33 E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a fogyasztók jogairól szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatában (COM (2008) 0614 végleges) a Bizottság a fogyasztói szerződések teljes harmonizációját irányozta elő. Az uniós jogalkotó végül egyértelműen korlátozottabb harmonizációt végzett, amely egyes különös szerződéseket és konkrét kérdéseket célozott meg: általános tájékoztatási kötelezettség, a tájékoztatási kötelezettségek, a távollevők között kötött szerződések és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén az elállási jog átdolgozása és egységesítése stb.

34 Ezt az értelmezést nem kérdőjelezi meg a Sofiyski Rayonen sad (szófiaei kerületi bíróság) által előzetes döntéshozatalra utaló határozatában hivatkozott rendelkezések. E tekintetben a 2011/83 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének f) pontja nem szabályozza a szerződéses jogviszony megszűnését, csak a kereskedő azon kötelezettségét, hogy *tájékoztassa* a fogyasztót a szerződés felmondásának a nemzeti jog által előírt feltételeiről. Ehhez hasonlóan a 2011/83 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése és 8. cikkének (1) bekezdése, azon kívül, hogy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekre és a távollevők között kötött szerződésekre alkalmazandó, vagyis a távfűtési szolgáltatási szerződésekre nem, *azon forma szabályozására szorítkozik, amelynek megfelelően e tájékoztatást nyújtani kell*.

35 Ebből ered a 2011/83 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében szereplő azon pontosítás, amely szerint ezen irányelv nem érinti az általános szerződési jogot, „amennyiben” általános szerződési jogi kérdéseket az említett irányelv nem szabályoz.

36 Álláspontom szerint tehát nem kell külön dönteni a 2005/29 irányelvet illetően, ahogy azt a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) kéri harmadik kérdésében. Ezt ugyanis álláspontom szerint a 2011/83 irányelv 27. cikkében előírt jogorvoslat (*remedy*) alkalmazása céljából tették fel.

37 A 2011/83 irányelv 27. cikkét hasonlóképpen ültette át a zakon za zashtita na potrebitelite (a fogyasztók védelméről szóló törvény) (DV 99. sz., 2005. december 9.) 62. cikke.

38 A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.). Ezen irányelv 9. cikkéről volt szó.

39 Egyebekben, amint az a jelen indítvány 48. pontjában szerepel, e cikk szerződéses jogorvoslatot (*remedy*) biztosít a fogyasztó számára.

59. Márpedig a jelen ügyben *egyrészt* a kifogásolt energiaszolgáltatásra nem egy kereskedő kezdeményezésére került sor, hanem a bolgár jogalkotó előírásai alapján. Az energiáról szóló törvény szerint a hőenergia-szolgáltató köteles csatlakoztatni a távfűtési hálózathoz azon fogyasztókat, akik ezt kérték,⁴⁰ valamint hőenergiával ellátni a csatlakoztatott épületeket. Erősen kétlem, hogy egy jogszabályi kötelezettség alapján teljesített szolgáltatást a 2011/83 irányelv 27. cikke értelmében vett „nem kért értékesítésnek” lehetne minősíteni.⁴¹

60. *Másrészt* a fűtésszolgáltatás mindenféleképpen *határozott és előzetes kérés* eredménye. Valamennyi tulajdonostárs kötetmi viszonyba került az elosztóval, amennyiben minősített többségük írásban kifejezetten hozzájárult e szolgáltatáshoz. Valójában N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov azt vitatja, hogy a tulajdonostársak meghatározott többsége valamennyiüket terhelő kötelezettségeket vállalhat (beleértve a későbbiekben tulajdonostársá váló személyeket is), valamint hogy ugyanilyen többségre van szükség az épületet ellátó hőenergia-szolgáltatás lemondásához.

61. Az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdése egyáltalán nem egy nem kért értékesítést vezet be, hanem egy bonyolult „csoporthelyzetbe”, az ingatlanok társasházi közös tulajdonába illeszkedik. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a társasházi közös tulajdon jogállása alá tartozó, az alapeljárásokban szereplőkhöz hasonló ingatlanok kizárólagos tulajdonba tartozó saját részekből és szükségszerűen közös tulajdonba tartozó közös részekből állnak, amelyeken minden tulajdonostárs tulajdoni hányaddal rendelkezik. A közös használatú részek főszabály szerint feloszthatatlanok, továbbá mindenki használhatja őket, ennél fogva a tulajdonostársak meghatározott többsége által hozott határozatok alapján kialakított kezelés tárgyát képezik.⁴² E szabályozás elengedhetetlen e közös részek hatékony kezelésének lehetővé tétele céljából: az egyhangúság szabálya megvalósíthatatlanná tenné azt.

62. Márpedig a belső fűtő- és melegvíz-berendezés éppen a közös tulajdon egyik közös használatú része.⁴³ Az épületben a fűtés- és használati melegvíz-szolgáltatás, mivel e belső berendezés használatával jár, a tulajdonostársak részére közösen nyújtott szolgáltatás, és így ebből következően a társasház egészét érintő kérdés. A távfűtés „kérelme” logikusan a társasház döntésén alapul.⁴⁴

63. Egyébként a döntés meghozatalát követően az is logikus, hogy minden tulajdonostárs köteles hozzájárulni a belső berendezés veszteségének és az épület egyéb közös használatú helyiségei hőfogyasztásának megfelelő költségekhez: e részek osztatlan tulajdonosaként az egyes tulajdonosok e hőenergia „fogyasztói” is.⁴⁵ E tekintetben nem fontos, hogy a tulajdonos a közös fűtés igénybevétele nélkül saját eszközeivel kívánja fűteni lakását, hogy nem lakja a helyiségeket, illetve hogy leszerelte radiátorait.⁴⁶

40 Lásd az energiáról szóló törvény 133. cikkének (1) bekezdését.

41 Ez vitathatatlanul azt az új kérdést veti fel, hogy a nem kért értékesítés 2011/83 irányelv 27. cikkében előírt tilalmára lehet-e hivatkozni a nemzeti jogalkotókkal szemben, vagyis hogy azok kötelesek lehetnének-e arra, hogy ne hozzák olyan helyzetbe a kereskedőket, amelyben kénytelenek ilyen értékesítéseket kényszeríteni a fogyasztókra. Mindamellet a jelen ügy nem igényli e kérdés tanulmányozását.

42 A lakóingatlanokból származó jogviszonyokat Bulgáriában a *zakon za sobstvenostta* (a tulajdonról szóló törvény) szabályozza. A *zakon za upravlenie na etazhnata sobstvenost* (a lakóingatlan kezeléséről szóló törvény) meghatározza továbbá a tulajdonosok, használók és lakók jogait és kötelezettségeit a közös tulajdon kezelése keretében. A törvény 10. cikke kezelő szervként a közgyűlést és az intézőbizottságot jelöli ki.

43 Az energiáról szóló törvény 140. cikkének (3) bekezdése. Ugyanezen szabály szerepel a tulajdonról szóló törvényben és a lakások közös tulajdonának kezeléséről szóló törvényben.

44 Ugyanez vonatkozik a közös használatú helyiségekben eljáró valamennyi szolgáltatóra. Itt gondolni lehet a belső berendezési javításáért vagy karbantartásáért felelős szolgáltatóra, a közös teret gondozó kertészre stb. E téren szokásos, hogy az egyes tulajdonostársaknak a társasház által kijelölt szolgáltatót kell igénybe venniük, valamint kötelesek az ilyen szolgáltatásokkal kapcsolatos közös terhek egy részének viselésére. Lásd: *Kokott főtanácsnok Kerr ügyre vonatkozó indítványa* (C-25/18, EU:C:2019:86, 43. pont).

45 Megjegyzem, hogy mind a *Konstitutsionen* (alkotmánybíróság, Bulgária), a 2009. évi 15. sz. alkotmányossági ügyben hozott 2010. április 22-i 5. sz. ítéletében, mind a *Varhoven kasatsionen* (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) 2017. május 25-i 2/2016. sz. értelmező ítéletében azt mondta ki, hasonló indokok alapján, hogy az energiáról szóló törvény 153. cikkének (1) és (6) bekezdése, valamint a fogyasztóvédelemről szóló törvény nem kért értékesítést tiltó 62. cikke között nincs ellentmondás.

46 Ezenkívül e hő egy része bejut a lakásába. Lásd a jelen indítvány 85. pontját.

64. Ugyanez a helyzet a társasházba az épület távfűtési hálózathoz való csatlakozásáról szóló döntés meghozatalát követően belépő tulajdonostársak esetében is. Az az elv, amely szerint az új tulajdonostársakat kötik a társasház által hozott döntések, beleértve a távfűtési hálózathoz való csatlakozást is, a társasház stabilitásának biztosítását célozza – ennek hiányában annak bármely döntését meg lehetne kérdőjelezni az épületen belül minden tulajdonátruházás alkalmával. Egyebekben a lakást vásárló személyeket tájékoztatják arról, hogy a szóban forgó épületet távfűtési hálózat látja el, valamint hogy bizonyos költségek kapcsolódnak a lakással együtt általuk megszerzett közös használatú helyiségekhez.⁴⁷ Ezenkívül a távfűtésre vonatkozó általános szerződési feltételek közismertek.⁴⁸

65. Ebben az összefüggésben nem lehet azt levezetni a 2011/83 irányelv 27. cikkéből, ahogy azt N. S. Dimitrova és M. S. Dimitrov láthatóan teszik, hogy a fogyasztónak mindig *egyéni*leg hozzá kell járulnia bármely dolog szállításához, vagy bármely szolgáltatás nyújtásához, továbbá hogy *egyéni*leg képesnek kell lennie arra, hogy megszüntesse az e szállítást vagy szolgáltatásnyújtást előíró szerződést. Úgy vélem, hogy a 2011/83 irányelvvel nem ellentétes, ha egyes összetett helyzetekben, beleértve a fogyasztói közösségek valamely formáját, illetve a részükre közösen szállított dolgot vagy nyújtott szolgáltatást, *az egyes fogyasztók által megadott hozzájárulás kötelezi a többieket*,⁴⁹ *beleértve a közösség új tagjait is*, a tagállamok nemzeti jogában előírt feltételek között. Ezen irányelv, illetve általában az uniós jog egyszerűen nem szabályozza ezeket a sajátos kérdéseket.

66. A fenti megfontolások összességére figyelemmel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésre, valamint a C-725/17. sz. ügyben előterjesztett valamennyi kérdésre azt a választ adja, hogy a 2011/83 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban a tulajdonostársak kötelesek hozzájárulni az épület fűtési költségeihez, noha egyéni

3. Az energiahatékonyságról szóló irányelvekről (a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdés)

67. A Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) által a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdés a távfűtési hálózat által ellátott épületben fogyasztott hőenergiának megfelelő költségeknek az épület társtulajdonosai között való elosztásáról szól. E kérdés szövegezése a 2006/32 irányelvet említi. Mindazonáltal, mivel az N. S. Dimitrova által vitatott követelés a 2012. november 1-je és 2015. április 30. között szolgáltatott hőenergiára vonatkozik,⁵⁰ és ezt az irányelvet 2014. június 5-től a 2012/27 irányelv váltotta fel, a választ mindkét irányelvre figyelemmel kell megadni.⁵¹

68. Amint az a jelen indítvány 40. pontjában kiemelésre került, a bolgár szabályozás azt írja elő, hogy a belső berendezés által kibocsátott hőenergiának (vagyis, ahogy már említettem, a belső elosztó hálózat veszteségeinek) megfelelő költségeket lakásuk fűthető légterével arányosan osztják fel a tulajdonostársak között.

47 Lásd ebben az értelemben a Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) 2010. április 22-i 5. sz. ítéletét.

48 Lásd a jelen indítvány 24. lábjegyzetét. Ezenfelül, amint azt a Bizottság a tárgyalás során kiemelte, a tulajdonostárs bizonyos feltételek mellett kérheti a közgyűléstől, hogy vizsgálja meg újra az épület távfűtési hálózathoz való csatlakozását, valamint bíróság előtt megtámadhatja a közgyűlés esetleges döntését.

49 E kérdést illetően tehát nem számít, hogy a csoport egésze (a jelen esetben a társasház), vagy pedig az azt alkotó egyes személyek (valamennyi tulajdonostárs) minősül-e a kért szolgáltatás vagy termék 2011/83 irányelv értelmében vett „fogyasztójának”.

50 Ehhez hasonlóan a C-725/17. sz. ügyben vitatott követelés a 2014. május 1-je és 2016. április 30. között szolgáltatott hőenergiára vonatkozik. Márpedig bár a Sofijski Rayonen sad (szófia kerületi bíróság) nem tett fel kérdést a Bíróságnak az energiahatékonysággal kapcsolatos irányelvek értelmezését illetően, az e kérdésre általa adott válasz hasznos lehet ezen ügy eldöntése szempontjából is.

51 Lásd a jelen indítvány 9. pontját. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely új jogszabályt eltérő rendelkezés hiányában azonnal alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira (lásd többek között: 2010. június 10-i Bruno és társai ítélet, C-395/08 és C-396/08, EU:C:2010:329, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A 2006/32 irányelv és a 2012/27 irányelv is alkalmazható *ratione temporis* az alapeljárásokra: az első a 2014. június 5-ig fogyasztott hőenergiára, a második az ezen időponttól fogyasztott hőenergiára.

69. N. S. Dimitrova előadja, hogy e felosztási szabály nem felel meg a 2006/32 irányelv 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és VII. mellékletének 1.1. pontja által felváltott 13. cikkének (2) bekezdéséből következő követelményeknek.

70. E tekintetben a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése annak biztosítását írta elő a tagállamok számára, hogy adott esetben a végső energiafogyasztók részére végzett számlázás „a tényleges energiafogyasztáson alapuljon”. A 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és VII. mellékletének 1.1. pontja megismétli e kötelezettséget, kiemelve, hogy azt a tagállamoknak legkésőbb 2014. december 31-ig kell végrehajtaniuk az ezen irányelv hatálya alá tartozó összes ágazatban, amennyiben az műszakilag megvalósítható és gazdasági szempontból indokolt.⁵²

71. Márpedig N. S. Dimitrova szerint a belső berendezés által kibocsátott hővel kapcsolatos költségek elosztására vonatkozó, a távfűtési szolgáltatásról szóló rendeletben előírt szabály azt eredményezi, hogy a tulajdonostársak részére e hő címén kiszámlázott összeg nem a belső berendezés által az egyes tulajdonostársak lakásában potenciálisan vagy ténylegesen kibocsátott (vagy inkább elveszített), és ily módon „valóan fogyasztott” hőenergia mennyiségéről függ.⁵³ A Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság) hajlik e vélemény elfogadására.

72. E bíróság tehát lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdésével, illetve a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésével és VII. mellékletének 1.1. pontjával ellentétes-e az ilyen felosztási szabály. Azt is meg kívánja tudni, hogy az e kérdésre adandó válasz függ-e attól, hogy műszakilag kivitelezhető-e a belső berendezés által az egyes lakásokban ténylegesen kibocsátott hő mennyiségének meghatározása.

73. Álláspontom szerint erre a kérdésre nemleges választ kell adni. E tekintetben álláspontom szerint célszerű megvizsgálni azon feltételeket, amelyek mellett a tényleges fogyasztáson alapuló számlázást végre kell hajtani, illetve az annak alapját képező technikákat a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban szolgáltatott hőenergia kapcsán (először), majd e kötelezettség terjedelmét, azon helyzeteket illetően, amelyekben e számlázási módszert előírják (másodszor).

74. *Először is*, amint arra emlékeztettem, a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése annak biztosítását írta elő a tagállamok számára, hogy „adott esetben” a végső energiafogyasztók részére végzett számlázás a tényleges energiafogyasztáson alapuljon. A 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és VII. mellékletének 1.1. pontja azt írja elő, hogy e számlázást akkor végezzék el, „amennyiben az műszakilag megvalósítható és gazdasági szempontból indokolt”. E feltételeket álláspontom szerint a 2006/32 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében és a 2012/27 irányelv 9. cikkében szereplő, az energia fogyasztásmérésére vonatkozó rendelkezések alapján kell értelmezni.

⁵² A 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy e rendelkezés nem alkalmazandó azokra a fogyasztókra, akik rendelkeznek a villamos energiáról és a földgázról szóló 2009/72 és a 2009/73 irányelv szerinti intelligens mérővel. E pontosítás tehát nem érint a hőenergia-szolgáltatást.

⁵³ N. S. Dimitrova előadja, hogy pontosan meg lehet becsülni a belső berendezés által az egyes lakásokban kibocsátott hőt, esetről esetre meghatározva, hogy e berendezés csövei ténylegesen áthaladnak-e a szóban forgó lakáson, illetve adott esetben a lakáson áthaladó csövek műszaki jellemzői, különösen (mindennemű hőátvitelt megakadályozó) szigetelése és fűtőfelületük alapján (minél nagyobb a cső fűtőfelülete, figyelemmel többek között átmérőjére, annál nagyobb a kibocsátott hő).

75. E tekintetben a 2006/32 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése és a 2012/27 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szinte azonos megfogalmazásban azt mondja ki, hogy a végső energiafogyasztóknak a tényleges fogyasztásuk mérésére alkalmas egyedi fogyasztásmérőket kell felszerelniük. A kérdéssel kapcsolatos követelmények szintje a szóban forgó épületek típusától függ: azokat fel kell szerelni az új vagy jelentősen felújított épületekre, míg a fennálló épületek esetében a felszerelés feltétele, hogy az műszakilag lehetséges, pénzügyileg észszerű és az energiamegtakarítási potenciállal arányos mértékű legyen.⁵⁴

76. Az uniós jogalkotó a 2012/27 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésében egyértelművé tette⁵⁵ e mérés végrehajtásának módját a fűtés, a hűtés és a használati meleg víz tekintetében, többek között a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban.

77. A rendelkezés kimondja tehát, hogy az ilyen épületekben egyrészt hő- vagy melegvíz-mennyiségmérőt kell felszerelni a hőcserélőnél vagy a csatlakozási pontnál.⁵⁶ Másrészt a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy legkésőbb 2016. december 31-ig egyedi fogyasztásmérőket szereljenek fel, az egyes egységek saját fűtés/hűtés- vagy melegvíz-fogyasztásának mérése érdekében, „amennyiben ez technikailag megvalósítható és költséghatékony”. Ennek hiányában egyedi fűtési költségosztókat⁵⁷ kell alkalmazni az egyes radiátorok hőfogyasztásának mérésére, „kivéve ha a szóban forgó tagállam bizonyítja, hogy a fűtési költségosztók beépítése nem lenne költséghatékony”⁵⁸. Az utóbbi esetben a hőfogyasztás mérésére figyelembe lehet venni alternatív költséghatékony módszereket is.

78. Ebből következik, hogy a távfűtési rendszer által ellátott társasházak fűtését illetően a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdésében és a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott tényleges fogyasztáson alapuló számlázást az e fogyasztás meghatározását lehetővé tévő eszközökkel rendelkező lakók vonatkozásában kell végrehajtani, a 2006/32 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében és a 2012/27 irányelv 9. cikkének (1) és (3) bekezdésében előírt feltételek mellett. E számlázási módszer az egyedi hőmennyiségmérők mérésein, illetve ezek hiányában a saját részeken elhelyezett egyedi fűtési költségosztók fogyasztásmérésén alapul.⁵⁹

54 Az elképzelés a fennálló épületek kialakításának figyelembevétele és egy költséghatékonysági jelentés bevezetése. Annak értékeléséről van szó, hogy a fogyasztás egyedi mérésének elvégzése érdekében a fennálló, többek között régi épületek berendezéseit illetően elvégzendő módosítás költsége arányos-e a mérés révén elérhető energiamegtakarításhoz képest. Lásd: a 2012/27 irányelv (30) preambulumbekkezdése, valamint Robinson, S. és Vogt, G., *Guidelines on good practice in cost-effective cost allocation and billing of individual consumption of heating, cooling and domestic hot water in multi-apartment and multi-purpose buildings, Support for the implementation of Articles 9–11 of Directive 2012/27/EU on energy efficiency with respect to thermal energy supplied from collective systems*, Empirica GmbH, Bonn, 2016. december.

55 Lásd a 2012/27 irányelv (32) és (33) preambulumbekkezdését.

56 Vagyis az alállomás szintjén (lásd a jelen indítvány 17. lábjegyzetét).

57 A hőenergia-mennyiségmérővel ellentétben az egyedi fűtési költségosztó nem az adott lakásban ténylegesen szolgáltatott hőenergia mennyiségét méri, csak annak jellemző mértékét mutatja, időben integrálva a hőmérsékletkülönbséget azon radiátor egy felületi pontja, amelyre rögzítették, illetve a helyiség környezeti hőmérséklete között.

58 Amint arra rámutattam, e megvalósíthatósági és költséghatékonysági feltételek a meglévő létesítmények, illetve az esetleges módosításukkal járó költségek figyelembevételét célozzák. Ily módon az egyedi mérők felszerelése bizonyos esetekben az épület teljes belső berendezésének cseréjét igényli, az ilyen mérők ugyanis nem szerelhetők fel többek között a függőleges csövekkel rendelkező elosztási rendszerekben. Ezekben az épületekben ehelyett egyedi fűtési költségosztókat lehet felszerelni valamennyi radiátorra. Az ilyen költségosztók azonban nem szerelhetők fel azokban az épületekben, ahol a fűtés radiátor nélkül működik, vagy nincs olyan hőcserélő felület, ahova azokat el lehetne helyezni. Mindenesetre az egyedi fogyasztás meghatározását lehetővé tévő berendezések felszerelése nem célszerű az olyan épületekben, amelyek lakói nem képesek szabályozni radiátoraikat. Lásd: a 2012/27 irányelv (28) és (29) preambulumbekkezdése, valamint Robinson, S. és Vogt, G., id. mű.

59 Ezt megerősíti az új 2018/2002 irányelv is, amely beiktatta a 2012/27 irányelvbe a kifejezetten a fűtés, a hűtés és a használati meleg víz számlázásáról szóló 10a. cikket, amelynek (1) bekezdése kimondja, hogy „[a]mennyiben fogyasztásmérők vagy fűtési költségosztók vannak felszerelve, a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a fogyasztási és számlainformációk [...] a fűtési költségosztóról leolvasott értékeken alapuljanak” (kiemelés tőlem).

79. A jelen ügyben nem vitatott, hogy ilyen eszközök fel voltak szerelve N.S. Dimitrova és M.S. Dimitrov lakásaiban.⁶⁰ Ennélfogva tényleges hőenergia-fogyasztásukon alapuló számlát kell kapniuk.⁶¹

80. Mindemellett *másodszor* úgy vélem, hogy sem a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése, sem a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése nem rendelkezik úgy, hogy amikor e számlázási módszert előírták, a végső fogyasztók hőenergia-számlájának *kizárólag* a tényleges fogyasztástól kell függenie.

81. Éppen ellentétesen ugyanis az N.S. Dimitrova által előadottakkal, e rendelkezések nem rögzítenek olyan elvet, amely szerint minden végső energiafogyasztónak csak az általa ténylegesen elfogyasztott energiát kell megfizetnie. Szövegezésük annak kimondására szorítkozik, hogy a számlázásnak a tényleges fogyasztáson „kell alapulnia”: E követelményt tehát álláspontom szerint ezen irányelvek céljának és a rendelkezések keletkezéstörténetének fényében kell értelmezni.

82. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a 2006/32 irányelv és a 2012/27 irányelv célja többek között az energiafelhasználás hatékonyságának javítása az Unióban, különösen a végső felhasználás szakaszában.⁶² Az irányelvek két tanácsi ajánlás⁶³ és egy első irányelv⁶⁴ nyomvonalába illeszkednek, amelyek a közös berendezésekkel felszerelt társasházakban a fűtés-, hűtés- és használati melegvíz-költségek felosztása terén olyan szabályok alkalmazását ösztönzik, amelyek figyelembe veszik az egyes lakók tényleges fogyasztását. A tényleges egyedi fogyasztás és a számlázás között kialakított kapcsolat ugyanis mindenkit arra ösztönöz, hogy energiahatékony magatartást tanúsítson,⁶⁵ az előbbi mérséklése és így módon az utóbbi összegének csökkentése érdekében.

83. A 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdésében és a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében előírányzott tényleges fogyasztáson alapuló számlázás tehát nem önmagában cél: e számlázási módszer célja az, hogy arra ösztönözze a társasházak lakóit, hogy energiahatékony magatartásokat tanúsítsanak, a végső felhasználás szakaszában az energiamegtakarítás elérése érdekében. Az ilyen cél azt jelenti, hogy a végső felhasználók energiaszámlája *egy része* a tényleges fogyasztásuktól függ, mégpedig az, amely megfelel a lakásukban a radiátorok használatának, vagyis egyéni magatartásuknak.⁶⁶

84. Ezzel szemben az egyedi mérők, illetve a lakásokban felszerelt költségelosztók által szolgáltatott adatok alapján az épületben fogyasztott teljes hőenergia felosztása a különböző tulajdonosok között túlmenne a követett energiatakarékosági cél által megkövetelteken. Egy ilyen elosztási szabály mindenekelőtt nem lenne méltányos, és alkalmas lenne *e cél hosszú távú elérésének veszélyeztetésére*.

85. *Egyrészt* ugyanis, amint azt a Toplofikatsia Sofia, az EVN, a litván kormány és a Bizottság hangsúlyozta, a társasházakban található különböző lakások a hő szempontjából nem függetlenek egymástól. A hő bizonyos mértékben cirkulál a szomszédos lakások válaszfalai között, a legmagasabb hőmérsékletű helyiségekből az alacsonyabb hőmérsékletű helyiségek felé, így mindenkinek a

60 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy az előbbi lakásában „hőmennyiségmérő” található, míg az utóbbié költségelosztókkal van felszerelve.

61 A jelen ügyben nem kell eldönteni azon pontos időpont kérdését, amikor a tényleges fogyasztáson alapuló számlázás az uniós jog értelmében kötelezővé vált az épületükben.

62 Lásd a 2006/32 irányelv (1)–(3) és (32) preambulumbekzdését, valamint a 2012/27 irányelv (2) és (60) preambulumbekzdését.

63 A meglevő épületek fűtőberendezéseiben az észszerű energiafelhasználástól szóló, 1976. május 4-i 76/493/EGK tanácsi ajánlás (HL 1976. L 140., 12. o.) és az új épületekben a fűtésszabályozásról, a használati melegvíz-előállításról és a hőmennyiségek méréséről szóló, 1977. október 25-i 77/712/EGK tanácsi ajánlás (HL 1977. L 295., 1. o.).

64 A széndioxid-kibocsátásának az energiahatékonyság fejlesztése által való korlátozásáról szóló, 1993. szeptember 13-i 93/76/EGK tanácsi irányelv (SAVE) (HL 1993. L 237., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 1. kötet, 163. o.).

65 Például nem nyitják ki az ablakot szellőztetés céljából úgy, hogy bekapcsolva hagyják a radiátorokat, csökkentik a helyiségek, többek között a nem használt helyiségek hőmérsékletét (illetve az éjszaka során). Lásd a 2006/32 irányelv (29) preambulumbekzdését, valamint a 2012/27 irányelv (30)–(33) preambulumbekzdését.

66 A 93/76 irányelv azt írta elő, hogy az energia számlázása „megfelelő arányban” a tényleges fogyasztáson alapuljon (lásd ezen irányelv tizenegyedik preambulumbekzdését és 3. cikkét).

magatartását befolyásolja a többiek fűtési magatartása.⁶⁷ A fűtési költségeknek kizárólag az egyedi fogyasztáson alapuló elosztása ily módon arra ösztönözhetne bizonyos lakókat – például azokat, akiknek a lakása az épület közepén helyezkedik el –, hogy kapcsolják le radiátoraikat a teljes fűtési szezon során, és kizárólag a szomszédaitól származó hőre támaszkodjanak, ami többletköltségeket eredményezne az utóbbiak számára.

86. Ezenkívül a lakásokban az egyedi fogyasztás függ az épületen belüli elhelyezkedéstől. E tekintetben egyes lakások kedvezőtlen elhelyezkedésük miatt – például az utolsó emeleten, parkoló, előtér, illetve más, nem fűtött helyiség feletti első emeleten, az épület sarkában elhelyezkedő, illetve a teljesen északra néző lakások, természetes módon hidegebbek lehetnek és több hőenergiát igényelhetnek egy adott hőmérséklet eléréséhez, mint más, ugyanolyan méretű lakások. Ily módon méltánytalan lenne a társasházban elfogyasztott teljes hőenergiát kizárólag az egyedi fogyasztásra figyelemmel felosztani.

87. *Másképpen* az, ha az energiaszámla egészét egyedi fogyasztástól tennék függővé, azzal a kockázattal járna, hogy nehezebbé válna az épület egészének energiahatékonytételét lehetővé tevő intézkedések, mint a jelentős felújítási munkálatok elfogadása, és ily módon hosszú távon a jelentős energiamegtakarítások elérése. Az ilyen intézkedések ugyanis főszabály szerint közgyűlési döntést igényelnek. Márpedig a fűtési költségek tulajdonostársak közötti felosztásának módja valamennyiük esetében közvetlen kihatással van az ilyen döntés meghozatalát és az e munkálatok költségeinek viselését elősegítő ösztönzőkre. A kizárólag, vagy túlzottan nagy mértékben az egyedi fogyasztáson alapuló felosztás arra ösztönzi a kedvező energetikai helyzetben lévő lakókat – akik például ideális helyen, az épület közepén rendelkeznek a szomszédos lakások hőjét élvező és kevés kifelé irányuló veszteséget elszenvedő lakásokkal –, hogy ne vállaljanak ilyen kötelezettséget, ellentétben az energetikai szempontból gyengébb teljesítményű lakások tulajdonosaival, akik kisebbségbe szorulhatnak.⁶⁸

88. Amint azt a Bizottság, az EVN és a Toplofikatsia Sofia hangsúlyozza, ebből következően a tagállamokban megszokott, hogy a távfűtési hálózat vagy közös berendezés által ellátott társasházakban a fűtésszámla tartalmaz egy *változó részt*, amely a mért tényleges fogyasztástól vagy a saját részek költségelosztóinak méréseitől függ és egy *állandó részt*, amelyet minden tulajdonostárs esetében ezen adatoktól függetlenül határoznak meg. Ez az állandó rész ily módon azt tükrözi, hogy az épületben használt fűtés egy része *nem az egyes lakók egyéni magatartásától függ*. Ez nem csupán a fent hivatkozott hőátvitelre vonatkozik, hanem a jelen ügyek alapját képező, a belső berendezés által kibocsátott hőenergiára (valamint a közös használatú helyiségekben felhasznált hőre) is.

89. Ebben az összefüggésben a 2012/27 irányelv 9. cikke (3) bekezdésének harmadik albekezdése azt írja elő, hogy az átláthatóság és az egyedi fogyasztás elszámolásának pontossága érdekében a tagállamok az ilyen épületek hő- vagy melegvíz-fogyasztási költségelosztására vonatkozó átlátható szabályokat *vezethetnek be*. E rendelkezés továbbá pontosítja, hogy *adott esetben* e szabályoknak magukban kell foglalniuk a) a használati meleg víz céljára, b) létesítményből sugárzott és közös használatú területek fűtésére (amennyiben a lépcsőházakban és folyosókon radiátorok működnek) és c) a lakások fűtésére használt hő és/vagy meleg víz költségei elosztásának módjáról szóló iránymutatásokat is.

⁶⁷ Az EVN szerint az energiáról szóló törvényben előírt számlázási adat, amely megfelel a belső berendezés által kibocsátott hőenergiának, nem csak a belső berendezés szigorúan vett veszteségeit foglalja magában, hanem általánosabban az épületen belüli hőátvitelket is.

⁶⁸ Lásd: Robinson, S. és Vogt, G., id. mű, 31. o. Ez emellett ellentétes lenne a 2012/27 irányelv 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának szellemével is, amelyből kitűnik, hogy a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell előírni az energiahatékonytétel akadályozó korlátok elhárítására, tekintettel „az [ösztönzők több tulajdonos közötti megosztására] annak biztosítása céljából, hogy a felek ne mondjanak le azokról az általuk egyébként mérlegelt, energiahatékonytétel-javító beruházásokról, amelyeket csak azért nem hajtanak végre, mert nem élveznék az összes kedvezményt, vagy mert nincsen szabályozva a költségek és hasznok közöttük történő megosztása, azaz mert például hiányoznak a több tulajdonos tulajdonát képező ingatlanokkal kapcsolatos döntéshozatali eljárásokra vonatkozó nemzeti szabályok és intézkedések”.

90. Amint az e rendelkezésből kitűnik, az ilyen elosztási szabályok bevezetése fakultatív.⁶⁹ A tagállamok ily módon szabadon írhatnak elő ilyen szabályokat, illetve a társasházak szerződési szabadságának körében hagyhatják az állandó rész és a változó rész szintjének meghatározását, vagy olyan általános keretet fogadhatnak el, amely mozgásteret biztosít az utóbbiak számára.

91. Ezenkívül ezen esetleges szabályok tartalmát illetően, amint azt az EVN, a Toplofikatsia Sofia és a litván kormány hangsúlyozta, a 2012/27 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése a tagállamokra hagyja a döntést, feltéve, hogy az elfogadott szabályok „átláthatóak”. A tagállamokat tehát széles mérlegelési mozgásteret illeti meg. Ily módon Bulgária a saját részek mérők vagy költségelosztók által mért fogyasztása, és egy a közös használatú helyiségek hőenergiáját, illetve a belső berendezés által kibocsátott hőt elkülönítő, az egyes lakások fűthető légtére szerint elosztott állandó rész közötti megosztáson alapuló elosztási módszert vezetett be. Ezzel szemben a tagállamok többsége egy olyan módszert választott, amely szerint a tulajdonostársak között megosztják az egész épület fogyasztásának meghatározott hányadát (például 30%-át), olyan szempontok alapján, mint az egyes lakások mérete vagy területe (a közös használatú helyiségekben kibocsátott hő és a belső berendezés által kibocsátott hő megkülönböztetése nélkül), míg a fennmaradó hányad a mérők vagy költségelosztók méréseitől függ. E különböző módszerek álláspontom szerint összeegyeztethetők a 2006/32 irányelvvel és a 2012/27 irányelvvel.⁷⁰

92. Végül, ellentétben azzal, amit N. S. Dimitrova gondolni látszik,⁷¹ a tényleges fogyasztáson alapuló számlázás nem jelenti azt, hogy a tagállamok által a hőenergia-számla állandó részének elosztása céljából kiválasztott szempontok – a jelen esetben a belső berendezés által kibocsátott hőenergiával kapcsolatos költségek – a *lehető legpontosabban tükrözik a tényleges fogyasztást*. A számla azon részét illetően, amely nem a saját részekben elhelyezett berendezések méréseitől függ, a tagállamok álláspontom szerint szabadon elvégezhetik az elosztást az általuk célszerűnek ítélt olyan kritériumok alapján, mint az egyes helyiségek hasznos alapterülete (m²-ben) vagy fűthető légtére (m³-ben). Másként fogalmazva, a bolgár jogalkotónak nem kellett olyan szempontot elfogadnia, amely tükrözi az egyes helyiségekben a belső berendezés által ténylegesen kibocsátott hőenergiát – ha feltételezzük, hogy ez az adat műszakilag egyáltalán mérhető.⁷²

93. Mindemellett a tényleges fogyasztáson alapuló számlázás 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdésében és a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében előírt szabálya által követett cél álláspontom szerint azt igényli, hogy a változó rész jelentős legyen. Ez ugyanis lényeges a hatékony energetikai magatartások ösztönzése céljából.

94. Összefoglalva úgy vélem, hogy e rendelkezések azt írják elő a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak arról, hogy a számla *egy része* a tényleges fogyasztástól függjön, valamint hogy e rész elegendő legyen ahhoz, hogy az e rendelkezések által elérni kívánt magatartásbeli változásokat vonja maga után.⁷³

⁶⁹ Megjegyzem ugyanakkor, hogy az új 2018/2002 irányelv kötelezővé teszi a felosztási szabályok elfogadását a tagállamok számára (lásd az ezen irányelv által a 2012/27 irányelvbe beiktatott új 9b. cikk (3) bekezdését).

⁷⁰ A Bíróság már kimondta, hogy a 2012/27 irányelv általános jelleggel határozza meg az energiafogyasztás csökkentésére vonatkozó keretrendszert, ám a végrehajtás részletes szabályainak kialakítását a tagállamokra bízta, valamint hogy azok e tekintetben széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek. Lásd: 2018. augusztus 7-i Saris Energia ítélet (C-561/16, EU:C:2018:633, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Álláspontom szerint *a fortiori* ugyanez a helyzet a 2006/32 irányelvvel. A tagállamok ily módon a hőenergia költségeinek különböző elosztási módszereit választották, saját preferenciáiktól és sajátosságaiktól függően. Lásd Castellazzi, L., *Analysis of Member States' rules for allocating heating, cooling and hot water costs in multi-apartment/purpose buildings supplied from collective systems – Implementation of EED Article 9(3)*, EUR 28630 EN, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2017.

⁷¹ Lásd a jelen indítvány 53. lábjegyzetét.

⁷² Összességében, amint azt a Toplofikatsia Sofia előadja, a fűthető légtér bolgár jogalkotó által elfogadott szempontja tükrözi a hő eloszlását.

⁷³ Kiemelem, hogy az, hogy a 2006/32 irányelv nem utalt kifejezetten az elosztási szabályok elfogadásának lehetőségére, ellentétben a 2012/27 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésével, nem jelenti azt, hogy az első irányelv értelmezésének el kell térnie a második irányelvétől. A tényleges fogyasztáson alapuló számlázásra vonatkozó szabályok célja ugyanaz a két irányelvben, és a jogalkotó részéről a hivatkozott 9. cikk (3) bekezdése csak a szabályok alkalmazásának egyértelművé tételét célozta.

95. A fenti megfontolásokból kitűnik, hogy álláspontom szerint az energiáról szóló törvény és a távfűtési szolgáltatásról szóló rendelet tiszteletben tartja a 2006/32 irányelv és a 2012/27 irányelv által az energia mérésével és számlázásával kapcsolatban előírt követelményeket. Egyrészt, amint azt az EVN és a Toplofikatsia Sofia hangsúlyozza, az energiáról szóló törvény az egyes épületek szintjén hőenergia-mennyiségmérő felszerelését, az egyes lakásokban pedig a fűtés és a használati meleg víz tekintetében egyedi mérők és fűtési költségosztók felszerelését írja elő.⁷⁴ A számlák tartalmazznak egy a saját részek fogyasztásának megfelelő, az egyes tulajdonostársak ezen egyedi mérők által mért vagy a költségosztók segítségével megbecsült tényleges fogyasztásán alapuló változó részt, amely átlagosan nézve jelentős.⁷⁵ Másrészt a bolgár jogalkotó olyan elosztási szabályokat írt elő, amelyek megfelelnek a 2012/27 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésében szereplő átláthatósági követelménynek: egyértelműen megállapítják, hogy milyen módon kell meghatározni az épületben fogyasztott energiát, illetve azon szempontokat, amelyek szerint a megfelelő költségeket elosztják a tulajdonostársak között.

96. Következésképpen azt javasolom a Bíróságnak, hogy a C-708/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre azt a választ adja, hogy a 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdését, valamint a 2012/27 irányelv 10. cikkének (1) bekezdését és VII. mellékletének 1.1. pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban az épület fűtési költségeinek egy részét, mégpedig a fűtést és a meleg vizet szolgáltató belső berendezés által kibocsátott hőenergiának megfelelő költségeket a lakások fűthető légtére alapján kell elosztani a tulajdonostársak között, függetlenül attól, hogy e hőenergiának ténylegesen mekkora mennyiségét bocsátották ki az egyes lakásokban.

VI. Véggöveztetés

97. A fenti megfontolások összességére figyelemmel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Rayonen sad Asenovgrad (asenovgradi kerületi bíróság, Bulgária) által a C-708/17. sz. ügyben és a Sofijski rayonen sad (szófia kerületi bíróság, Bulgária) által a C-725/17. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

- 1) A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban a tulajdonostársak kötelesek hozzájárulni az épület fűtési költségeihez, noha egyénileg nem kérték a távfűtési szolgáltatás nyújtását és azt nem is veszik igénybe lakásukban.
- 2) Az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2006. április 5-i 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkének (2) bekezdését, valamint az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikkének (1) bekezdését és VII. mellékletének 1.1. pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózat által ellátott társasházakban az épület fűtési költségeinek egy részét, mégpedig a fűtést és a meleg vizet szolgáltató belső berendezés által kibocsátott hőenergiának megfelelő költségeket a lakások fűthető légtére alapján kell elosztani a tulajdonostársak között, függetlenül attól, hogy e hőenergiának ténylegesen mekkora mennyiségét bocsátották ki az egyes lakásokban.

⁷⁴ Lásd az energiáról szóló törvény 140. cikkét.

⁷⁵ Lásd az energiáról szóló törvény 145. cikkének (1) bekezdését. A Toplofikatsia Sofia a tárgyalás során kiemelte, hogy e szabályok alkalmazásából kitűnik, hogy a számla változó része Bulgáriában 30% és 70% közé esik, az egyes épületek sajátosságaitól, különösen azok szigetelésétől függően.